

Sammendrag:

Førundersøkelse: Tiltak for bedre tilgjengelighet i kollektivtransporten

TØI rapport 1174/2011

Forfattere: Jørgen Aarhaug, Beate Elvebakk, Nils Fearnley og Malin Lerudsmoen
Oslo 2011, 33 sider

For at universell utforming skal fungere i praksis, er man avhengige av at systemet holdes ryddig, at snø ryddes unna på riktig måte og at førerne tar hensyn til funksjonshemmede brukere og har kunnskap om hvilken assistanse de har behov for. Blant reisende uten funksjonshemminger var forhold som tung bagasje eller barnevogn de vanligst oppgitte årsakene til at det var vanskelig å reise kollektivt.

Målsettingen for førundersøkelsen er å synliggjøre forhold som gjør det vanskelig å reise kollektivt. I en etterundersøkelse vil vi se på om de planlagte tiltakene bidrar til at det blir enklere å reise kollektivt. I hovedsak har førundersøkelsen blitt gjennomført etter planen og gir grunnlag for å gjennomføre etterundersøkelse der hvor tiltakene er gjennomført innenfor de tidsrammene som ligger til grunn for undersøkelsen.

Bakgrunn

Universell utforming står høyt på den politiske dagsorden og er inkludert som ett av fire hovedmål i Nasjonal transportplan (2006-2015 og 2010-2019). Ifølge regjeringens visjon skal Norge være universelt utformet innen 2025. En del av denne satsingen skjer gjennom å gi tilskudd til tiltak for å bedre tilgjengeligheten i kollektivtransporten i kommuner og fylkeskommuner.

Denne rapporten presenterer resultatene fra en førundersøkelse av tiltakene som fikk tilskudd fra den statlige ordningen for bedre tilgjengelighet i kollektivtransporten i kommunesektoren (de tidligere BRA-midlene). Dette er en tilskuddsordning som delfinansierer kommunale og fylkeskommunale tiltak som bidrar til innsatsen som offentlige etater og virksomheter gjør for å bedre tilgjengelighet for alle reisende.

Førundersøkelsen er gjennomført som ombordundersøkelse blant alle de reisende, og ved følgestudier blant utvalgte reisende.

Funn fra førundersøkelsene

Følgestudien har vist at et hovedproblem for funksjonshemmede brukere er tilgang på informasjon. Utover dette er utfordringene knyttet til hvordan transportsystemene driftes og opprettholdes, snarere enn hvordan de er utformet. For at universell utforming skal fungere i praksis, er man avhengig av at systemet

holdes ryddig, at snø ryddes unna på riktig måte, og at førerne tar hensyn til funksjonshemmede brukere, og har kunnskap om hvilken assistanse de har behov for.

Svarprosenten fra ombordundersøkelsen er svært varierende i de ulike byene, og kombinasjonen av passasjertall og svarprosent gjør at halvparten av svarene kommer fra Trondheim. Fordeling på kjønn tilsvarer i grove trekk den man har funnet i reisevaneundersøkelser, og denne antas derfor å være representativ. Det er en overvekt av unge blant respondentene, noe som også er i overensstemmelse med tidligere undersøkelser.

Den mest utbredte vanskeligheten med å reise kollektivt ble oppgitt å være tung bagasje eller barnevogn. 3,5 prosent av de reisende oppga at dette var et problem. Ellers var de vanligste problemene forsinkelser, manglende serviceinnstilling, trengsel og pris. Adgang til holdeplass ble av de fleste ikke oppfattet som problematisk, men blant dem som hadde problemer, var dette forbundet med avstand til holdeplass og snø og is. I Stavanger og Trondheim har mellom 40 og 50 prosent av de reisende opplevd en kvalitetsøkning siste år, mens en vesentlig lavere andel reisende i de andre byene har opplevd dette.

De reisende var i svært liten grad kjent med planer om utbedringer på de aktuelle strekningene. De tiltak som de reisende regnet som viktigst, var kort avstand til holdeplass, enkelt å kjøpe billett, god informasjon, samt sitteplass om bord. De tiltakene som blir vurdert som minst viktige, er sitteplass og leskur på holdeplass.